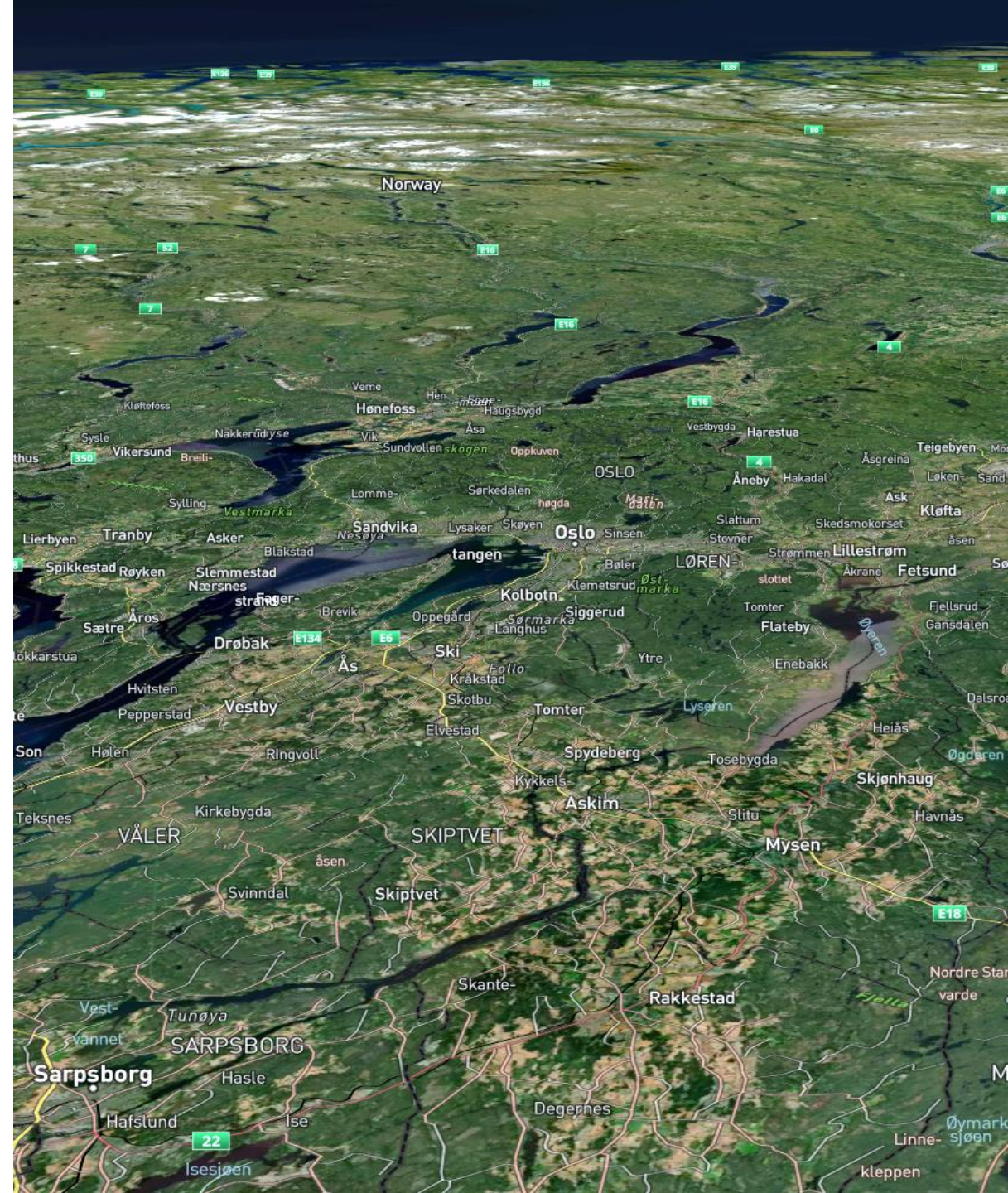

UNIVERSITETET I OSLO

Partssamarbeidets rolle i kommunenes klimaomstilling

David C Jordhus-Lier og Judith M Henriksson
Include – Forskningscenter for sosialt inkluderende energiomstilling
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO

26. januar 2024 – KS' bærekraftsfredag

Bakgrunn

- “Kommunen som endringsaktør”, arbeidspakke i forskningscenteret Include
 - Deltagelse og inkludering i det grønne skiftet
 - Ansatteperspektivet og det organiserte arbeidslivet
- Delprosjekt: “Grønt partssamarbeid i kommunesektoren” (2020-)
 - Fokus på klimakrav i tariffavtaler, tillitsvalgtrollen, fagforeningenes klimapolitikk, medlemmenes forhold til fagforeningene som klimaaktører
 - Samarbeid med Includes brukerpartnere og andre parter i arbeidslivet
 - NITO, Utdanningsforbundet, Fagforbundet og KS

Hovedavtalen

Formål

De sentrale parter har inngått Hovedavtalen for å skape et best mulig samarbeidsgrunnlag mellom partene på alle nivåer. Hovedavtalen skal være et virkemiddel for å sikre og legge til rette for gode prosesser mellom partene og for en positiv utvikling av kvalitativt gode tjenester i kommuner, fylkeskommuner og bedrifter med tilknytning til kommunesektoren. Samarbeidet må baseres på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller.

Det er avgjørende for et godt resultat at de ansatte og deres organisasjoner involveres så tidlig som mulig når omstillinger og reformer skal gjennomføres. Tjenester av god kvalitet og tilpasset brukernes behov forutsetter gode prosesser og medvirkning. Hovedavtalen skal gjennom ordningen med tillitsvalgte gi arbeidstakerne reell innflytelse på hvordan arbeidsplassen skal organiseres, og hvordan arbeidsmetodene skal utvikles, slik at dette bidrar til en fleksibel og brukervennlig tjenesteyting.

Partene understreker viktigheten av at det i partssamarbeidet fremmes forståelse for og innsikt i virksomhetens påvirkning på ytre miljø og klima. Partene er enige om at klima- og miljøtiltak som fremmer bærekraftsmålene inngår som en del av partssamarbeidet etter hovedavtalen.

Medvirkning og medinnflytelse gjennom informasjon og drøftinger skal kunne gjennomføres uansett hvor eller på hvilket nivå beslutningen tas.

Partene er enige om at et kunnskapsbasert samarbeid på arbeidsplassnivå for et mer inkluderende, helsefremmende og forebyggende arbeidsmiljø er viktig. Et godt arbeidsmiljø har stor betydning for kvaliteten i tjenesten. Partene har et felles mål om å redusere sykefravær og forebygge tidlig frafall fra arbeidslivet. Dette er viktig for den enkelte arbeidstaker, arbeidsplass og samfunnet. Et inkluderende arbeidsliv skal bidra til at den enkeltes ressurser og arbeidsevne utvikles og benyttes i aktivt arbeid.

De sentrale parter skal minst to ganger i året avholde kontaktmøter. Sentralt kontaktmøte har blant annet til formål å bidra til at partene lokalt følger opp hovedavtalens intensjoner om samarbeidsformer og medbestemmelse

Studie av to kommuner

Judith Marguerite Henriksson

- Juni-september 2023
- Intervjuer og dokumentanalyse
- Forskningsspørsmål
 1. Hva kjennetegner kommunens klimaarbeid?
 2. Hvordan integreres klima- og miljøarbeidet i det lokale partssamarbeidet?
 3. Hvorfor skjer det så lite i det “grønne” partssamarbeidet?
 4. Hvordan kan dette arbeidet utvides?

Christian Wangberg/CW foto

Sarpsborg kommunes nettsider

Casestudier

Sarpsborg
kommune

- Kommunedelplan for klima og energi (2021-2030) med delmål (innen 2024)
- Satsing på miljøvennlig transport, mål om fossilfri bilpark
- Egen klima- og miljørådgiver
- Kommunestyrevedtak og plan om miljøfyrtårnsertifisering som ikke har blitt realisert, men har en miljøfyrtårnsertifisert virksomhet (Sarpsborg bibliotek)

Lillestrøm
kommune

- Sammenslått kommune med egen klimastrategi, basert på klimaplanene til tidligere kommuner
- Årlig klimabudsjett og mål om klimanøytral drift i 2027
- Egen klima- og miljørådgiver og et uformelt klimanettverk internt i staben
- Ikke miljøsertifisert på kommunenivå, men har en miljøsertifisert virksomhet (Internservice)

Integreringen av klima og miljø i partssamarbeidet

- Gjennomgang av PSU-protokoller og intervjuer med tillitsvalgte tyder på at klima og miljø i liten grad har vært i fokus
- Partssamarbeidet trekkes fram som velfungerende, men uten særlig fokus på klima og miljø
- De tillitsvalgte kan vise til få konkrete erfaringer eller eksempler, og at andre prioriteringer kommer foran

- Gjennomgang av PSU-protokoller og intervjuer med tillitsvalgte tyder på at klima og miljø i liten grad har vært i fokus
- Ansatte involveres utenfor partssamarbeidets rammer
- Innføring av betalt ansattparkering et eksempel på en konfliktfylt sak der tillitsvalgte var involvert
- Klimarådgiver samarbeider tettere med administrasjonen, og har mindre kontakt med politikere etter sammenslåingen

Hvorfor får ikke klima og miljø plass i det lokale partssamarbeidet?

- Ansattes deltagelse skjer på andre måter enn gjennom rollen de har som en part i det organiserte arbeidslivet
- Mangler tydelige mandater og rollebeskrivelser
- Konkurrerende prioriteringer i en presset tillitsvalgtrolle
- De tillitsvalgtes forbund fokuserer på bærekraft internt i organisasjonen
- Uro for at klima- og miljøengasjement skal utfordre vedtatt politikk
- Forholdet mellom lokale og sentrale aktører i partssamarbeidet: «alle venter på alle»

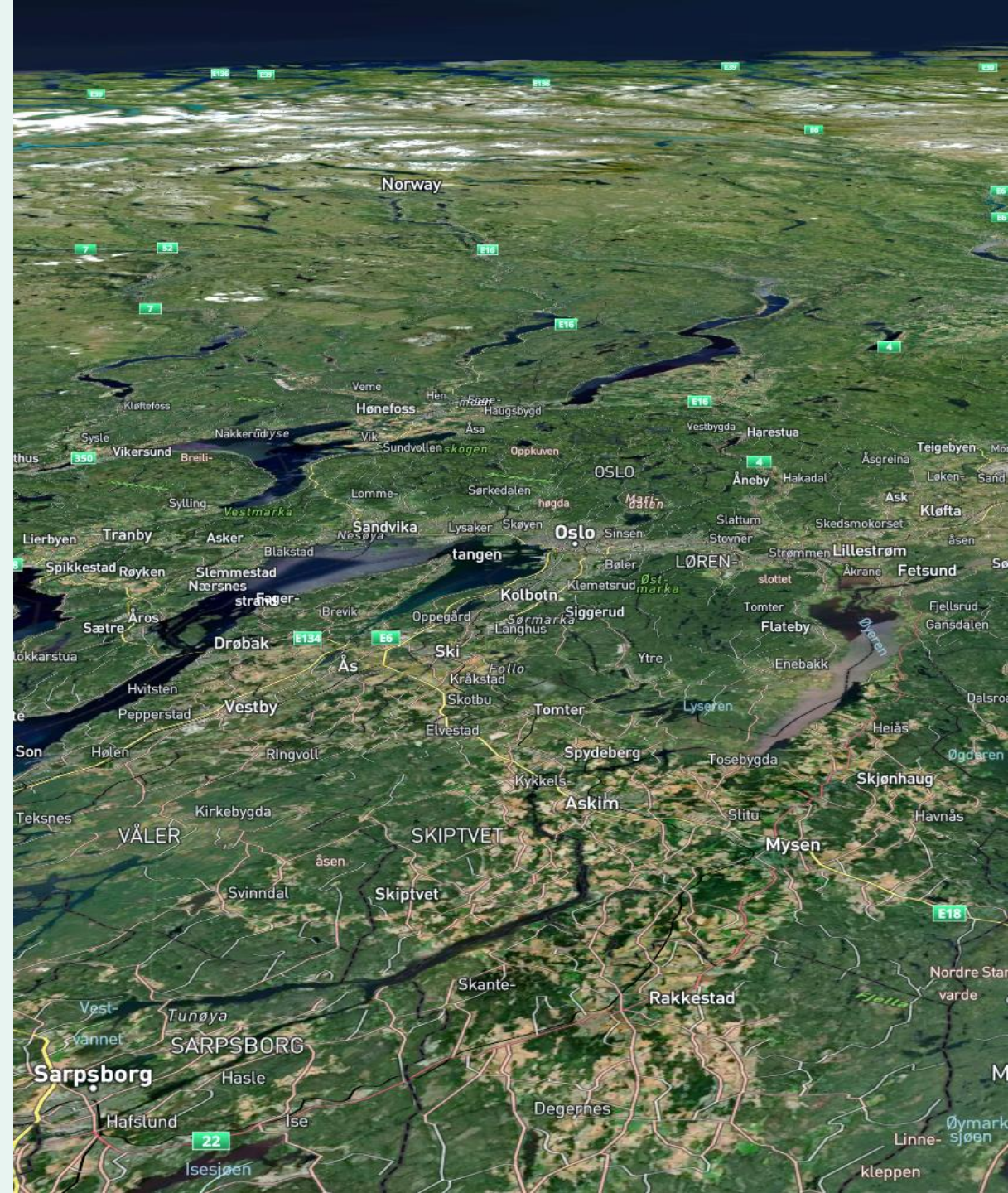
Christian Wangberg/CW foto

Sarpsborg kommunes nettsider

Hvordan kan partssamarbeidet bedre integrere klima og miljø?

- Tidlig involvering kan gi felles sakseierskap
- Ansvarsfordeling og kunnskapsbygging lokalt
 - Breddestrategi på tvers av organisasjonen
 - Videreutvikling av ansattes og tillitsvalgtes kunnskap, engasjement og kompetanse
- Politisk forankring av kommunale klima- og miljøtiltak

*«Alle» etterlyser
forankring, men
hva ligger egentlig i
dette ordet?*

